

УДК 343.241

О. О. Наумоваспірант
Класичний приватний університет**ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСТАВИ ТА УМОВ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ НА ПІДСТАВІ ст. 79 КК УКРАЇНИ В ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ**

У статті розкрито та проаналізовано підходи до визначення підстави та умов звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до семи років, у теорії кримінального права та в судовій практиці.

Ключові слова: підстава, умова, звільнення, випробування, вагітна жінка, жінка, яка має дитину до семи років.

I. Вступ

Ефективність реалізації норми кримінального закону стосовно звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до семи років, залежить, насамперед, від правильного визначення підстави й умов її застосування. Проблеми визначення підстав та умов звільнення від відбування покарання з випробуванням узагалі та звільненню на підставі ст. 79 КК України досліджували такі науковці, як: Т. А. Денисова, О. О. Книженко, Є. О. Письменський, П. В. Хряпінський, І. В. Шимончук та ін. У питаннях визначення підстав та умов такого звільнення відсутня єдність думок, зокрема різняться підходи щодо визначення підстав звільнення від покарання в порядку ст. 75 КК та ст. 79 КК України, спостерігаються складнощі з мотивуванням обрання звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 79 КК в обвинувальних вироках, що позначається на стабільності судової практики тощо.

II. Постановка завдання

Наразі актуальною залишається розробка єдиного (узгодженого) підходу щодо визначення підстав та умов застосування норм про звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до семи років, у тому числі й на підставі врахування усталеної судової практики із цієї категорії справ. При аналізі підстав та умов застосування вказаних у ст. 79 КК осіб ми виходимо з визнання такого звільнення спеціальним щодо звільнення, передбаченого ст. 75 КК, оскільки воно стосується обмеженого кола осіб.

III. Результати

Для визначення підстав та умов застосування звільнення від покарання, перш за все, слід з'ясувати етимологію (первісне зна-

чення) цих понять. Термін "підстава" означає: вихідні, головні положення; необхідна обставина, від якої що-небудь залежить та у якій щось відбувається, здійснюється. Діяти на підставі чогось означає спиратися на щось, мати щось за підґрунтя, відштовхуватися від чогось, мати щось як виправдання, достатній привід для діяльності [1, с. 831]. Умови – обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь; необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; сукупність даних та положень, що лежать в основі чого-небудь [2].

У теорії кримінального права існують різні думки щодо визначення підстав звільнення від покарання з випробуванням. Виокремлюють такі:

- наявність обставин справи, які не лише характеризують особу винного і вчинений нею злочин, а й дають змогу суду переконатися, що особа відповідно до своїх моральних якостей і невтраченого почуття обов'язку перед державою та суспільством заслуговує на довіру й може виправитися без застосування до неї реального покарання [3, с. 12];
- висновок суду про можливість виправлення засудженого без реального відбування покарання, про можливість особи дотримуватись умов життя в суспільстві, у соціальному середовищі [4, с. 125];
- сукупність фактичних обставин, необхідних і достатніх для висновку суду про можливість досягнення цілей кримінальної відповідальності без реального виконання позбавлення волі [5, с. 160];
- висновок суду про можливість виправлення та перевиховання засудженого без реального відбування ним покарання, який ґрунтується на аналізі вчиненого злочину, характеристиці особи винного та інших обставин справи [3, с. 331];

- обставини об'єктивного (тяжкість злочину) та суб'єктивного (дані, що характеризують особу винного, щире каяття та визнання вини) характеру, які разом з даними про особу винного є достатньою підставою для його застосування [4, с. 269];
- висновок суду про можливість виправлення засудженого без реального відбування покарання, який базується на ряді обставин [5, с. 364; 6, с. 236].

Дійти висновку про можливість виправлення засудженого без реального відбування ним покарання суд має на підставі аналізу та оцінки узагальнених обставин справи в їх сукупності та єдності. На думку П. Л. Фріса, єдину узагальнену підставу застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням утворює поєднання таких факторів, як: тяжкість злочину, характеристика особи винного та інших обставин (наявність обставин, що пом'якшують покарання, віктимна поведінка жертви тощо) [3, с. 332]. Є. В. Письменський пропонує визначити підставу для звільнення від покарання з випробуванням у вигляді встановленої судом можливості досягнення мети покарання без його відбування, який формується з урахуванням установлення запропонованого в роботі співвідношення між обставинами, які пом'якшують та обтяжують покарання, що диференційовано за ознакою ступеня тяжкості вчиненого злочину [7, с. 7]. Варто погодитися з висловленою автором позицією, що тільки в поєднанні обставин, які характеризують вчинений злочин та особу винного, суд здатний зробити висновок про можливість виправлення засудженого без застосування до нього найсуворішого заходу кримінально-правового впливу, яким є будь-який вид основного покарання [7, с. 16].

Верховний суд України в Постанові "Про практику призначення судами кримінального покарання" від 24.10.2003 р. № 7 орієнтував суди на те, що звільнення від відбування покарання з випробуванням *має бути належним чином вмотивованим у вирокі* (абз. 1 п. 9). У вирокі мають бути вказані переконливі мотиви щодо можливості виправлення засуджених без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за ними контролю при звільненні від відбування покарання з випробуванням. Цього ж вимагає й кримінальне процесуальне законодавство. Відповідно до ст. 374 КПК, у разі визнання особи винуватою в мотивувальній частині вироку мають бути зазначені мотиви звільнення від відбування покарання [8]. Отже, ухвалюючи рішення про звільнення особи від відбування покарання з випробуванням, як на підставі ст. 75, так і ст. 79 КК України, суд має належним чином мотивувати своє рішення. Подібне рішення ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх об-

ставин (доказів) кримінального провадження, у тому числі обставин, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого та обтяжують чи пом'якшують покарання (п. 4 ч. 1 ст. 91 КПК).

При визначенні підстави застосування ст. 79 КК суд має виходити з такої самої оцінки сукупності обставин справи, що дають змогу йому зробити висновок про можливість досягнення мети покарання без його реального виконання, втім з урахуванням відмінностей в оцінці даних про особу засудженої жінки. Сукупність таких даних має не тільки відповідати загальним вимогам щодо характеристики особи, яка звільняється від відбування покарання з випробуванням, але й конкретизувати здатність (спроможність) жінки належним чином виконувати материнські обов'язки та дотримуватися вимог, вказаних у ч. 4 ст. 79 КК України.

Утім аналіз спеціальної літератури показує, що в окремих випадках безпосередніми *підставами* звільнення від відбування покарання з випробуванням вказаних у ст. 79 КК осіб визнають:

1) вагітність засудженої на момент постановлення вироку чи наявність у жінки на момент постановлення вироку дитини (дітей) віком до семи років [9, с. 203];

2) наявність, з одного боку, особливого фізіологічного і психологічного стану вагітної жінки і тієї, яка народила або усиновила (удочерила), годує й виховує дитину, а з іншого – важливість вільного материнського піклування про здоров'я та нормальні умови розвитку малої (до семи років) дитини [10, с. 87]. Подібну позицію поділяє і Т. А. Денисова, уточнюючи, що єдиною необхідною та достатньою підставою для звільнення засудженої жінки від відбування покарання з випробуванням у порядку ст. 79 КК є стан вагітності жінки на момент призначення покарання або наявність у неї хоча б однієї дитини [11, с. 96].

Наведені позиції демонструють дещо інший підхід до визначення підстав звільнення жінок, вказаних у ст. 79 КК, від відбування покарання з випробуванням порівняно з такою самою підставою при застосуванні ст. 75 КК. Відмінність полягає в тому, що при визначенні підстави такого звільнення від суду вже не вимагається врахувати сукупність таких факторів, як ступінь суспільної небезпечності вчиненого, дані про особу засудженої та обставин, що обтяжують чи пом'якшують покарання. Подібний підхід значною мірою формалізує прийняття рішення про звільнення від відбування покарання, оскільки пов'язує його виключно з вагітністю жінки або наявністю в неї дитини й нівелює значення всіх інших обставин кримінального правопорушення.

Можливо, така ситуація зумовлена тим, що при формулюванні диспозиції ч. 1 ст. 75 КК законодавець прямо вказує на підставу її застосування – переконаність у можливості виправлення засудженого без відбування покарання (“*дійде до висновку про можливість*”), яка ґрунтується на врахуванні тяжкості злочину, даних про особу засудженого та інших обставин справи, тоді як у нормі про звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок та жінок, які мають малолітніх дітей, така підстава прямо не вказана. Відповідна настанова міститься в роз’ясненні ПВСУ. З приводу звільнення від відбування покарання з випробуванням вказаної в ст. 79 КК категорії жінок вища судова інстанція зазначає, що суд залежно від ступеня суспільної небезпечності вчиненого, даних про засуджену особу та обставин, що обтяжують чи пом’якшують покарання, вправі звільнити таких жінок від відбування покарання з випробуванням як на підставі ст. 75 КК, так і на підставі ст. 79 КК (абз. 6 п. 9) [12].

Традиційно тяжкість злочину, насамперед, пов’язують зі ст. 12 КК, яка класифікує злочини за ступенем суспільної небезпечності залежно від розміру покарання. Разом з цим слід враховувати, що ступінь тяжкості конкретного злочину знаходить свою оцінку у конкретному покаранні, обраному судом у межах альтернативного відносно визначеного покарання, передбаченого конкретною санкцією статті Особливої частини КК. При цьому враховують суспільну цінність об’єкта та предмета посягання, спосіб, знаряддя, обстановку вчинення злочину й інші його характеристики [3, с. 313]. До останніх відносять, зокрема, характер діяння (застосування фізичного чи психічного насильства, поєднання декількох типів суспільно небезпечної поведінки); наслідки, характер і розмір спричиненої шкоди; форму та вид вини (прямий чи непрямий умисел, заздалегідь обміркований чи виник раптово, злочинна самовпевненість чи недбалість тощо); мотив і мету (корисливі мотиви, хуліганські спонукання, приховування раніше вчиненого злочину); емоції (лють, статевий потяг, сильне душевне хвилювання тощо) [13, с. 241].

Визначальну роль у процесі індивідуалізації покарання має врахування відомостей про особу винного, що, на думку фахівців, здатне мінімізувати судову помилку при звільненні особи від відбування покарання з випробуванням і водночас забезпечити справедливність, законність та обґрунтованість ухваленого рішення. Передусім мають на увазі такі характеристики особи, які не пов’язані зі злочином [14, с. 119–120]. До таких даних фахівці відносять обставини, які характеризують передкримінальну поведінку (до вчинення злочину): позитивні дані про особу,

які свідчать про її законослухняність, сумлінне ставлення до навчання чи праці, наявність будь-яких заслуг, зразкову поведінку в побуті; обставини, що характеризують посткримінальну поведінку особи (після вчинення злочину): щире визнання вини, каяття у вчиненому злочині, допомога потерпілому та турбота про його близьких; індивідуальні властивості та особливості характеру особи: стать, вік, освіта, наявність хвороб, вагітність, наявність на утриманні непрацевдатних осіб, чуйність чи агресивність, схильність до азартних ігор, вживання алкоголю та наркотиків тощо [15, с. 383].

У судовій практиці при обґрунтуванні можливості звільнення від відбування покарання з випробуванням вказаної категорії жінок суди переважно виходять із загальних засад призначення покарання, окремі суди вказаними засадами й обмежуються. Наприклад, врахування ступеня тяжкості вчиненого злочину обмежується вказівкою на те, що суд, призначаючи покарання, враховує ступінь тяжкості вчиненого або ж вказівкою на те, що, згідно зі ст. 12 КК України, злочин належить до злочинів середньої тяжкості; обставинами, що пом’якшують покарання, найчастіше визнають щире каяття жінки, відшкодування матеріальної шкоди потерпілій особі та активне сприяння розкриттю злочину; обставинами, що обтяжують покарання, визнають скоєння злочину в період іспитового строку та в стані алкогольного сп’яніння [16].

Оцінюючи особу засудженої жінки, суди в окремих випадках враховують її вік (*має молодий вік*), характеристику за місцем проживання, ставлення до спиртних напоїв (*зложиває спиртними напоями*), перебування на обліку в лікаря-психіатра та лікаря-нарколога. Безпосередньо в обґрунтування необхідності застосування ст. 79 КК України суди наводять такі факти: підсудна щиро розкалася у вчиненому, матеріальних претензій від потерпілої особи немає, проживає з сім’єю, на утриманні підсудної перебуває малолітня дитина [17]. Тож, як бачимо, оцінку ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного та обставин, що обтяжують або пом’якшують покарання, враховують при визначенні виду та розміру покарання, вона також становить основу обґрунтування рішення про застосування щодо засудженої особи звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 79 КК України. Між тим посилення на часткове визнання своєї вини та відшкодування шкоди є недостатнім обґрунтуванням для прийняття рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням [18, с. 104].

Аналіз судової практики цієї категорії справ також показав, що суди на виконання приписів абз. 6 п. 9 вищезгаданої ППВСУ

звільняють вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до семи років, від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 79 і на підставі ст. 76 КК України у разі, коли жінка має малолітню дитину віком від семи до чотирнадцяти років.

При вирішенні питання про визначення підстави звільнення від відбування покарання жінок у порядку ст. 79 КК необхідно виходити з того, що таке звільнення є різновидом (спеціальним видом) звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК, тож і підстави мають бути схожими, відрізняться вони можуть лише за умовами, які і визначають у кінцевому підсумку прийняття рішення про можливість застосування до таких жінок звільнення від покарання.

Умовами звільнення від відбування покарання з випробуванням вказаних у ст. 79 КК осіб наразі визнають:

а) призначення покарання у виді обмеження або позбавлення волі вагітним жінкам або жінкам, які мають дітей віком до семи років, крім засуджених до позбавлення волі на строк більше п'яти років за тяжкі та особливо тяжкі злочини;

б) строк призначеного покарання [9, с. 204];

У теорії кримінального права пропонується доповнити перелік умов звільнення вагітної жінки або жінки, яка має дитину віком до семи років, дозволивши застосування звільнення з випробуванням, передбаченого в ст. 79 КК України, лише до особи, яка має сім'ю або родичів, що дали згоду на спільне з нею проживання або яка має можливість самостійно забезпечити належні умови для виховання дитини [7, с. 25].

Звільнення за ст. 79 КК України можливе стосовно жінок, які засуджені лише до двох видів покарання: обмеження волі або позбавлення волі. Хоча, як вказує В. В. Антипов, існує неузгодженість між кримінально-правовими нормами, одна з яких (ч. 3 ст. 61 КК України) унеможлиблює застосування покарання у виді обмеження волі для досліджуваної нами категорії жінок [19]. Тож наразі звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, можливе лише за умови призначення їм покарання у виді позбавлення волі.

При вирішенні питання про звільнення від відбування покарання з випробуванням вказаної категорії жінок слід обов'язково враховувати припис ч. 6 ст. 79, який вказує, що в разі вчинення в період іспитового строку засудженою нового злочину суд призначає їй покарання за правилами, передбаченими у ст. 71 та 72 КК. Аналіз судової практики свідчить, що в окремих випадках суди не враховують вказані положення кримінально-правової норми і повторно призначають засудженій особі звільнення від відбування

покарання з випробуванням. Так, вироком Славутського міського суду Київської області ОСОБА_1, освіта середня, не одружена, не працює, раніше судима Славутським міським судом Київської області за ч. 1 ст. 185 КК до одного року позбавлення волі, на підставі ст. 75 КК України, звільненої від відбування покарання з випробуванням на один рік визнана винною у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України. Їй призначено покарання у виді позбавлення волі строком на один рік шість місяців. На підставі ст. 71, 72 КК України їй було призначено остаточне покарання у виді позбавлення волі строком на один рік вісім місяців. Відповідно до ст. 79 КК України, ОСОБА_1 була звільнена від відбування покарання із випробуванням з іспитовим строком до досягнення дитиною трьох років. Втім, Колегія суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Апеляційного суду Київської області задовольнила апеляцію прокурора, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції і вирок Славутського міського суду Київської області від 27.11.2013 р. щодо ОСОБИ_1 в частині призначеного покарання скасувала, мотивувавши своє рішення тим, що суд знайшов неможливим застосувати до ОСОБИ_1 вимоги ст. 79 КК України, оскільки вважає, що вона вчинила новий злочин у період іспитового строку та її виправлення й перевиховання наразі можливе лише в умовах ізоляції від суспільства. Саме таке покарання, на думку колегії суддів, буде відповідати вимогам кримінального закону і є необхідним та достатнім для досягнення його мети [20].

IV. Висновки

Все вищезазначене зумовлює необхідність особливого підходу до вирішення питань звільнення від покарання з випробуванням вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до семи років. Ця особливість визначається, насамперед, здатністю жінки гідно або принаймні належним чином виконувати материнські обов'язки: піклуватися про дитину, здійснювати за нею відповідний догляд, виховання тощо. Наразі при мотивуванні застосування до такої категорії жінок звільнення від відбування покарання з випробуванням суди переважно оцінюють загальні дані про особу та констатують, що жінка проживає з малолітньою дитиною (дітьми), яка не здатна переконливо довести (засвідчити) те, що жінка буде належно здійснювати материнські обов'язки. Досить рідко в матеріалах кримінальних проваджень, у резолютивній чи мотивувальній частині обвинувальних вироків можна зустріти ті дані про особу жінки, які в достатній мірі підтверджували би таку здатність. У поодиноких випадках трапляються вказівки на кшталт "у свідоцтві про народження дитини

особа вказана матір'ю малолітньої дитини”, “у суду відсутні відомості, що особа позбавлена батьківських прав” або “у суду відсутні відомості, що особа не займається вихованням даної малолітньої дитини” тощо. Більше того, при аналізі судової практики були випадки звільнення від відбування покарання з випробуванням жінок, які вчинили злочин щодо власної малолітньої дитини, який полягав у злісному невиконанні обов'язків по догляду за дитиною, що спричинило тяжкі наслідки. Наведене демонструє, що судова практика часто формально підходить до визначення підстави звільнення вказаної категорії жінок від покарання з випробуванням, обмежуючись фактом встановлення наявності малолітніх дітей у жінки, тому потребує вдосконалення в частині зваженого та належного визначення підстав для звільнення жінки від відбування покарання з випробуванням. Можна цілком погодитися з висловлюваними в теорії кримінального права пропозиціями щодо подальшої гуманізації звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, за рахунок поширення цього різновиду звільнення і на жінок, які мають дітей до 14 років, а також обмеження кола осіб тільки засудженими до позбавлення волі на строк більше п'яти років за тяжкі і особливо тяжкі злочини (П. В. Хряпінський). Втім, для дійсного забезпечення прав та інтересів дитини, яка ризикує через негідну поведінку матері позбавитись належного догляду та виховання, суд має більш вимогливо та прискіпливо ставитись до визначення того, чи здатна така жінка не тільки виправитися без позбавлення волі, а й належним чином нести основну відповідальність за виховання та розвиток дитини, піклуватись про її здоров'я, духовний і моральний розвиток.

Список використаної літератури

1. Тлумачний словник української мови / за ред. В. С. Калашника. – Харків : Прапор, 2008. – 992 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов) / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
3. Фріс П. Л. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / П. Л. Фріс. – Київ : Атіка, 2009. – 512 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. / М. М. Агеєв, О. О. Бахуринська, Д. П. Альошин та ін.] ; за ред.: О. О. Кашкарова, В. А. Робака. – Симферополь : КРП «Видавництво “Кримнавчпеддержвидав”», 2010. – 364 с.
5. Дудоров О. О. Кримінальне право : навч. посіб. / О. О. Дудоровза ; заг. ред. М. І. Хавронюка. – Київ : Ваіте, 2014. – 944 с.
6. Хряпінський П. В. Кримінальне право. Загальна частина : підручник / П. В. Хряпінський. – Суми : Университетская книга, 2009. – 687 с.
7. Письменський Є. О. Теоретико-прикладні проблеми звільнення від покарання та його відбування за кримінальним правом України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Є. О. Письменський. – Київ, 2014. – 40 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України Законом № 4651-VI від 13.04.2012 р. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України” № 4652-VI від 13.04.2012 р. – Харків : Право, 2012. – 392 с.
9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Дакор, 2008. – 1428 с.
10. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. Станом на вересень 2011 р. / Р. В. Вереша. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Центр навчальної літератури, 2012. – 320 с.
11. Денисова Т. А. Кримінальне покарання та функції його призначення і використання за законодавством України : навч. посіб. / Т. А. Денисова. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2004. – 152 с.
12. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. – Київ : Скіф, 2010. – 392 с.
13. Андреев А. В. Законотворчі та правозастосовні проблеми звільнення від покарання з випробуванням / А. В. Андреев // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: серія юридична. – 2012. – № 4. – С. 236–245.
14. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія / Є. О. Письменський. – Луганськ : Віртуальна реальність, 2011. – 386 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., перероб. та доп. – Харків : Право, 2010. – 456 с.
16. Рішення № 36984758 [Електронний ресурс] // Єдиний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reystr.court.gov.ua/Review/36984758>.
17. Рішення № 7128964 [Електронний ресурс] // Єдиний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reystr.court.gov.ua/Review/7128964>.
18. Ухвала колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду

України від 06.10.2009 р. // Рішення Верховного Суду України. – 2010. – Вип. 1 (20). – С. 102–104.

19. Антипов В. В. Обставини, які виключають застосування кримінального пока-

рання / В. В. Антипов, В. І. Антипов. – Київ : Атіка, 2004. – 208 с.

20. Рішення № 35882270 [Електронний ресурс] // Єдиний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reystr.court.gov.ua/Review/35882270>.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2015.

Наумов А. А. Определение основания и условий освобождения от отбывания наказания с испытанием на основании ст. 79 УК Украины в теории уголовного права и в судебной практике

В статье раскрыты подходы к определению основания и условий освобождения от отбывания наказания с испытанием беременных женщин и женщин, имеющих детей в возрасте до семи лет, в теории уголовного права и судебной практике.

Ключевые слова: основание, условие, освобождение, испытание, беременная женщина, женщина, имеющая ребенка в возрасте до семи лет.

Naumov O. Determination of the Reason and Conditions for the Remission of Enduring the Punishment With Probation Under the Article 79 of the Criminal Code of Ukraine in the Theory on the Criminal Law and in the Court Practice

The article is emphasizing that it is still an acute task to develop the united (coordinated) approach to the determination of the reason and conditions for the application of provisions concerning the remission of enduring the punishment with probation for the pregnant women and women having children under the age of seven years, including the considering of established court practice concerning this category of cases. During the analysis of the reasons and conditions of application of the persons specified in the article 79 of the Criminal Code of Ukraine we should to proceed from the admission of such a release as special in relation to the release provided by the article 75 of the Criminal Code of Ukraine, because it is concerning the limited list of persons.

There are various points of view in the theory of criminal law about the determination of reasons for the release from punishment with probation, but it was established that it is right to admit as a reason for such a release the aggregation of actual facts which are necessary and sufficient for the court's finding about the possibility of achieving goals of criminal responsibility without the real fulfillment of imprisonment. The evidence for this in the aggregate and indissoluble connection could be: gravity of the committed crime, facts characterizing the guilty woman's personality, especially those which speaks for her ability to perform mother duty as appropriate, as well as aggravating and mitigating circumstances. With that the decision both about the release from enduring the punishment with probation of this women category and about the denial of such a release the court has to ground it accordingly in the judgement.

According to the generalization of the court practice in total courts reasonably applying the remission of enduring the punishment with probation under the article 79 of the Criminal Code of Ukraine, but there are several examples of wrong application of such a release. For instance it's concerning the inappropriate grounding for the applying of remission of enduring the punishment with probation of women, committed the crime towards the own child of tender years or committed a crime або during the probation according to the previous judgement of the court.

It was proven that for the efficient enforcement of child's rights and interests, who is under the risk to lose more or less acceptable care and education because of inappropriate mother's behavior, the court has to more strict and scrupulously deal with the determination of that whether such a woman can not only to behave better without the deprivation of freedom, but appropriately, as both law and common sense demand it, to bear the main responsibility for the child's education and development, to care about child's health, spiritual and moral order.

Key words: reason, condition, release, probation, pregnant woman, woman having a child under the age of seven years.